

підприємства та його формуванням та використанням і способами покращення управління ним.

Список літератури

1. Золотаренко В. О. Функціонально-структурна модель управління структурою капіталу підприємства / В. О. Золотаренко // Управління розвитком. – 2011. – № 1 (98). – С. 147 – 150.
2. Масюк Ю. В. Особливості оптимізації управління капіталом в умовах кризи / Ю. В. Масюк, Л. І. Бровко // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2011. – Спецвипуск 33. – Ч. 2. – С. 181 – 185.
3. Яремко І. Й. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій: монографія / І. Й. Яремко. – Л.: Каменяр, 2009. – 176 с.

УДК 336.02

Рязанова Н. С.

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансові ринки,
ДВНЗ «Київський національний університет ім. Вадима Гетьмана»

ФІНАНСОВЕ РАХІВНИЦТВО В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Фінансове рахівництво (фінансовий екаунтинг, що є транслітерацією англійського financial accounting) є діяльністю зі збору, аналітичної обробки, підготовки та подання користувачам різноманітних інформаційних продуктів і послуг, що стосуються фінансів. Його особливістю є те, що інформація, яка міститься в його інформаційних продуктах і послугах, є відкритою, тобто не обмеженою за доступом, оскільки не належить до конфіденційної, таємної або службової. По суті фінансове рахівництво є інформаційною підсистемою фінансів і його роль в розвитку інформаційного суспільства та його економіки надзвичайно важлива. Воно необхідне у забезпеченні належного виконання функцій, покладених на державні органи управління, реалізації публічності фінансів і розвитку демократичних процесів в країні.

На сучасному етапі показником прогресивності владних структур є їх інформаційна відкритість, насамперед в частині фінансів, що робить державні фінанси по-справжньому публічними. Теза транспарентності діяльності урядових структур, їхніх фінансів є серед основних у програмах сучасних політиків. Для України проблема досягнення вищої прозорості бюджетів сектору загального державного управління належить до першочергових. Без її розв'язання неможливі позитивні зміни в розвитку як національних фінансів загалом, так і їхніх окремих складових. При цьому, в Україні вже зроблено важливі, хоча й недостатні, кроки у розвитку системи інформаційного обміну, публічності її фінансів. Поступово формується державна інформаційна політика сфери публічних фінансів, відповідне фінансове та інформаційне право.

На сьогодні вже функціонує електронне урядування, яке, згідно «Концепції розвитку електронного урядування в Україні» (2010) [1], є формою організації державного управління, одним з інструментів розвитку інформаційного

суспільства. Це єдина інфраструктура міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади і місцевого самоврядування між собою, з громадянами і суб'єктами господарювання. 2016 року для ефективної реалізації електронного урядування в Україні було створене Державне агентство з питань електронного урядування. Його функція – реалізувати державну політику у сферах інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства [2].

2016 року в Україні була також прийнята Концепція створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет» [3]. Система «Прозорий бюджет» – за допомогою порталу, тобто офіційного сайту в Інтернеті – має стати інформаційним ресурсом, що забезпечить доступ до нормативної, статистичної та аналітичної інформації у сфері управління публічними коштами.

На сьогодні в Україні зроблена велика робота на шляху прозорого функціонування системи державних баз даних. Зокрема, відкрито всі без виключення реєстри Міністерства юстиції, реалізовано ініціативу електронних державних закупівель ProZorro, запущено електронний реєстр декларацій та багато інших ініціатив. Реалізуючи політику відкритості, Україна підписала Меморандум про передачу у глобальну базу власників бізнесу інформації про кінцевих бенефіціарів компаній.

Окрім забезпечення прозорості та відкритості використання публічних коштів, фінансове рахівництво використовується державними органами управління для (а) інформування учасників економіки з широкого кола актуальних для них питань фінансів та (б) формування у суспільстві належного рівня загальної фінансово-економічної грамотності. Це має величезний економічний і соціальний ефект. Адже дані про державні та місцеві фінанси, які охоплюють щонайменше третину створюваного ВВП, важливі учасникам економіки, не лише щоб пересвідчитися у транспарентності фінансів влади, але й надзвичайно важливі їм у бізнесовій, науковій, навчальній та інших видах їхньої діяльності. Інформація щодо вартісних розподільчих та перерозподільчих відносин у макроекономіці є предметом постійної уваги бізнесових кіл, істеблїшменту, аналітиків та широких верств населення. Вона потрібна для ефективного менеджменту корпорацій та життя домогосподарств, адекватного поведження на ринках, сталого розвитку суспільства. Залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій в економіку України, структурні реформи, розвиток сучасної науки, впровадження в економіку новітніх технологій та інші проривні процеси, що визначають успіх становлення її економіки і цивілізаційний розвиток безпосередньо «зав'язані» на даних, що надаються державною та місцевою владою через фінансове рахівництво.

Але слід відмітити, що, незважаючи на відносну доступність в Україні багатьох даних з питань фінансів широкому загалу користувачів, більшість інформації фінансів, що надається державними і місцевими органами управління, є дуже фрагментованою, неспівставною і недостатньою.

Окрім вищезазначеного, фінансове рахівництво необхідне державним органам управління як джерело інформації та інструмент реалізації їхніх

статистично-інформаційних завдань у суспільстві. Для забезпечення себе необхідною інформацією при Мінфіні України створено спеціальну інформаційну структуру – Інформаційно-аналітичний центр. Згідно «Концепції діяльності Інформаційно-аналітичного центру Міністерства фінансів України» (2004 рік) [4], його мета – забезпечувати керівництво і структурні підрозділи Міністерства аналітичними, інформаційними, звітними та іншими матеріалами, необхідними для прийняття рішень і використання сучасних креативних технологій ситуаційного аналізу, підготовки і прийняття рішень щодо розв’язання проблем формування та супроводу бюджету України, управління фінансами і боргом.

Для реалізації у сучасній економіці інформаційно-статистичних завдань і представлення в агрегованих показниках узагальненої інформації про вартісні розподільчі й перерозподільчі відносини макrorівня в Україні на державному рівні використовується такий інструментарій фінансового рахівництва, як Система національних рахунків (СНР). Концепція СНР була розроблена Статистичною комісією ООН ще 1947 року [5]. На сьогодні її застосовують понад 150 країн. В Україні долучилася до них на початку 1990-х років [6].

Фінансове рахівництво використовується також в інформаційному обміні між органами влади, для сприяння координації їхніх дій та державній безпеці. У цьому зв’язку на початку 2015 року в Україні Указом Президента було створено міжвідомчий орган – Раду по фінансовій стабільності [7].

Слід відмітити, що розвиток інформаційного інституту – фінансового рахівництва значною мірою відбувається саме завдяки зусиллям державної влади. У суспільстві зростає розуміння того, що для забезпечення прозорості фінансової інфраструктури економіки, протидії корупції, тіньовій економіці, офшоризації господарства та відмиванню незаконно зароблених доходів саме інститут фінансового рахівництва є ефективним.

Зважаючи на роль державних і місцевих органів управління в розвитку інформаційного суспільства та його інститутів, міжнародні фінансові організації серед пріоритетних напрямків своєї діяльності з кінця ХХ століття виокремлюють допомогу країнам саме у цій сфері. Зокрема, ІМФ у своїх документах констатує очевидність незамінності легкодоступної, повної і своєчасної макроекономічної і макрофінансової інформації у розробці та проведенні зваженої макроекономічної політики і прийнятті ефективних інвестиційних рішень [8]. Реалізуючи такий підхід, ця міжнародна організація започаткувала в середині 1990-х років «Ініціативи стандартизації поширення даних» (IMF Data Standards Initiatives, DSI) [9], які призначені сприяти прозорості та розвитку якісної системи статистики в країнах-членах. Приєднання до Ініціатив є добровільним, але їхню актуальність підтвердили фінансові кризи другої половини 1990-х і початку 2000-х років, і на сьогодні вже понад 97 % країн-членів стали їх учасниками. Україна приєдналася до Ініціатив 2003 року.

Одночасно з ІМФ, ООН у «Фундаментальних принципах офіційної статистики» (1994 – 2013 роки) [10] зафіксував, що узагальнена статистична інформація, забезпечуючи даними управлінські структури держав, економічних суб’єктів та суспільство в цілому, слугує необхідною основою стійкого

розвитку в економічній, демографічній, соціальній та екологічній сферах. Доповнюючи ці тези, Кодекс норм Європейської статистики (2011 рік) [11] також вказав на виняткову важливість забезпечення суб'єктів економічного простору Євросоюзу незалежною високоякісною інформацією про економіку та суспільство на загальноєвропейському, національному та регіональному рівнях, зробивши цю інформацію загальнодоступною для користувачів з метою прийняття рішень, у науково-дослідницьких цілях та для дебатів.

Список літератури

1. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні. // Розпорядження КМУ від 13.12.2010 р., [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>.
2. Положення Про Державне агентство з питань електронного урядування України. // Постанова КМУ від 1.10.2014 р. № 492. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/492-2014-%D0%BF>.
3. Про схвалення Концепції створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет» // Розпорядження КМУ від 11.02.2016 р., № 92-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-%D1%80>.
4. Про затвердження «Концепції діяльності Інформаційно-аналітичного центру Міністерства фінансів України» // Наказ Мінфіну України від 29.05.2004 № 364. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/fpart70/idx70976.htm>.
5. Measurement of National Income and the Construction of Social Accounts. // Report of the Sub committee on National Income Statistics of the League of National Committee of Statistical Experts. – UN, Geneva, 1947, 59 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/1947NAreport.pdf>.
6. Про Концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу на міжнародну систему обліку і статистики. // Постанова КМУ від 4.05. 1993 р. N 326. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/326-93-%D0%BF>.
7. Про Раду з фінансової стабільності. // Указ Президента від 24.03.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.Ua/laws/show/170/2015>.
8. Общая система распространения данных. Руководство для участников и пользователей. // Международный валютный фонд. – Вашингтон, 2007.
9. IMF Standards for Data Dissemination.// International Monetary Fund, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/data.htm>.
10. Fundamental Principles of Official Statistics (1994-2013). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unstats.un.org/unsd/dnss/gp/fundprinciples.aspx>
11. European Statistics Code of Practice. For the National and Community Statistical Authorities. Eurostat Committee, 28th September 2011. // Publications office, 2011. – [Електронний ресурс], – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5921861/KS-32-11-955-EN.PPF/5falebc6-90bb-43fa-888f-dde032471e15>.